

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Vít Kožoušek
Téma práce:	Ideální absolvent právnické fakulty v 21. století
Rozsah práce:	109 591 znaků (cca 61 normostran)
Datum odevzdání práce:	31. 1. 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Aktuálnost tématu naznačuje již název práce odkazující na 21. století. Samotný obsah práce pak názvu plně dostal, neboť autor se zamýšlí nad směřováním právního vzdělávání vzhledem k současným a možným budoucím trendům v právní praxi. Téma lze bezpochyby považovat za originální, aktuální a významné.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jedná se o náročné téma, nadto nepříliš zpracované. Téma vyžaduje komplexní přehled o aktuální podobě právní praxe i právního vzdělávání a schopnost abstrahovat na základě tohoto přehledu obecnější pozorování, vyvozovat závěry a formulovat doporučení. To se autorovi poměrně dobře daří.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna přehledně, k systematické však lze formulovat některé dílčí výtky. Spíše zbytným se jeví zařazení velmi krátkých samostatných kapitol 1. Přehled literatury a 2. Cíle práce a 3. Metodika. Ty působí spíše jako odškrtnutí „položek“ na seznamu povinných součástí kvalifikační práce než jako smysluplné uvedení do tématu. Přehled literatury ve skutečnosti relevantní literaturu nijak nerozebírá a pouze konstatuje její existenci; nesystematicky je navíc do kapitoly 5.1 („porovnání s předchozím výzkumem“) vyčleněno shrnutí jiné diplomové práce na podobné téma z roku 2019, které by tvořilo spíše přirozenou součást přehledu literatury. Cíle práce klidně mohly být uvedeny v jediném odstavci v rámci úvodu, nejsou-li podrobně debatovány. V rámci metodiky pak zcela nadbytečně působí popisy rešerše, abstrakce a analýzy, tedy samozřejmých součástí jakéhokoliv odborného textu, které by – považuje-li to autor za nezbytné – stačilo zmínit jedinou větou. Podstatná část hlavního textu práce je pak začleněna do rozsáhlé kapitoly označené mnoho neříkajícím názvem „Výsledky“.

4. Vyjádření k práci

Autor za klíčový pojem práce, kolem nějž se pohybují jeho úvahy o aktuální i budoucí podobě právní praxe i o potřebném profilu absolventa právnické fakulty, zvolil pojem „proaktivní stránka práva“. Tento pojem nepovažuji za příliš šťastně zvolený: autor (na s. 1–2) vysvětluje, že *reaktivní stránkou práva* rozumí (obvykle regulatorní) reakce práva na události, společenské změny, nové technologie atp., zatímco *proaktivní stránkou práva* proměnu právní praxe zapříčiněnou technickým pokrokem, který umožňuje právním profesionálům i běžným lidem pracovat s právem efektivněji. Takové dělení však dobře neodpovídá jazykové intuici o významu slova „proaktivní“, a především není příliš systematické (jde o dělení aspektů práva, právní praxe, nebo přístupů?) a mísí rovinu deskriptivní a analytickou s rovinou normativní: má zdůrazňování proaktivní stránky práva poukazovat na to, že právo/právní praxe ze své povahy je v nějakém ohledu proaktivní, nebo je v něm vtělena výzva autora k proaktivnějšímu přístupu právníků k proměnám světa i právní praxe? Ani v dalším textu práce pak není zcela zřejmé, kdy autor „proaktivní stránkou práva“ míní určitou formu proaktivního přístupu právních profesionálů a kdy ji považuje jednoduše za shrnující zkratku pro rozebírané aktuální jevy.

Navzdory této dílčí výtce však diplomová práce představuje hodnotný příspěvek k debatě o tom, jak má právní vzdělávání reagovat na současné trendy v právní praxi. Za jádro textu lze považovat kapitoly 4.2–5 (následující po nutném úvodu do problematiky profilu absolventa práv obsaženém v kapitole 4.1), které jsou také největším přínosem práce. Autor zde velmi dobře zvolil základní myšlenkový postup: nejprve analyzuje hlavní proměny právní praxe, a zejména trhu právních služeb, v 21. století, jakými jsou nástup právních technologií, alternativních poskytovatelů právních služeb, či systémů, v nichž jsou právní pravidla již „vtělena“, („embed legal knowledge“) a jevy s nimi spojené. Následně se pak věnuje možným reakcím právního vzdělávání na tyto proměny a konfrontuje v zahraničí formulované modely všestranněji vzdělaných právních profesionálů („T-shaped lawyer“ a „Delta model“) s realitou českých právnických fakult. V tomto směru je možná škoda, že kapitola 4.4 zaměřená právě na analýzu domácího právního vzdělávání z popsaného hlediska představuje spíše otevření debaty a naznačení potenciálu takové analýzy, než skutečný důkladný výzkum: autor zde zkrátka prezentuje svá zjištění o kurzech relevantních pro „proaktivní stránku práva“, které lze nalézt ve studijních plánech právnických fakult. Vypovídací hodnota takto provedené analýzy je přeci jen do jisté míry omezená: Jednak vzhledem k neostrému vymezení pojmu proaktivní stránky práva a chybějícímu popisu metodologie; jednak vzhledem k tomu, že stranou pozornosti zůstává bližší náplň vyučovaných kurzů či postoje studentů, vyučujících či vedení fakult. Tento podnět je však vhodné vnímat spíše jako výzvu k dalšímu bádání do budoucna než jako zásadní výtka k textu práce, neboť je zřejmé, že provedení důkladného výzkumu by přesahovalo možnosti práce vzhledem k její zvolené koncepci.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autor si jako hlavní cíl vytkl „zjistit, jak jsou v právním vzdělávání v České republice reflektovány některé nové trendy na poli vývoje právní praxe“ a tento cíl lze v zásadě považovat za splněný.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Obsah práce ani protokoly o kontrole nezavdávají pochybnost o samostatnosti zpracování práce.
Logická stavba práce	Viz výhrady v bodě 3.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce pracuje s přiměřeným počtem vhodně zvolených českých i cizojazyčných zdrojů. Pouze na několika místech práce považuji za mírně hraniční práci s nepřímými citacemi, které chybí občas i tam, kde autor uvádí informace a myšlenky, u nichž by bylo možné očekávat, že je čerpá spíše z nějakého zdroje, než jen z vlastní zkušenosti (např. informace o rozšířenosti jednotlivých IT systémů na s. 20, shrnutí aktuálních trendů využívaných poskytovateli alternativních právních služeb na s. 24–25 zahrnujících i vcelku konkrétní informace o vývoji poptávky po právních službách či, informace o významných rozdílech mezi soudci v užívání vazby na s. 32).
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubku zpracování lze považovat za dostatečnou na poměry kvalifikační práce – a to i vzhledem k náročnosti zvoleného tématu.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Bez výhrad.

Jazyková a stylistická úroveň	Autor v souladu s aktuálními trendy právního psaní píše v krátkých větách, krátkých odstavcích, krátkých kapitolách, často využívá odrážkové seznamy. V zásadě jde o chvályhodný postup, který práci činí velmi přehlednou a z většiny též čtivou. Nutno ale dodat, že místy je v práci dohnán do jitého extrému a jeho vlivem text zejména v úvodních kapitolách občas nepůsobí tak plynule. Úsečnost vět nedovoluje rozvinutí myšlenky, stručnost odstavců a kapitol text pro oko čtenáře rozbíjí a formální systematika působí zbytečně tam, kde k jednotlivým tématům nemá autor mnoho co říci (viz k tomu výše v bodě 3).
-------------------------------	--

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

1. V kapitole 4.2.3 autor hovoří o nevyhnutelné budoucí liberalizaci/deregulaci poskytování právních služeb a vyjadřuje očekávání, že v budoucnu nebudou advokáti zdaleka jedinými poskytovateli právních služeb. Očekává autor spíše zrušení advokátního monopolu na poskytování právních služeb, nebo pouze jeho zúžení na určité kategorie právních služeb vyžadující vyšší odbornost? Jak by mohly vypadat hlavní obrysy budoucí regulace, která umožní poskytovat (některé) právní služby rovněž alternativním poskytovatelům, ale zároveň bude garantovat jejich odpovídající kvalitu?
2. V kapitole 5.5 autor kritizuje právnické fakulty za to, že dosud nerozpoznaly jednotlivé proaktivní stránky práva jako budoucí nedílnou součást právní praxe a nepokusily se je integrovat do právního vzdělávání. Mohl by autor tuto výtku blíže dokladovat na příkladech konkrétních předmětů/kurzů, které by na tuzemských fakultách rád viděl, a rozboru přínosu, jaký by takové kurzy měly pro konkrétní právnické profese?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Dle průběhu obhajoby výborně, či velmi dobře

Praha 21. února 2024

Jan Chmel
oponent